

Algunes oracions causals

Entre les conjuncions *causals* —que introdueixen una oració subordinada en què s'explica la causa d'allò que s'ha dit en l'oració principal— cal no oblidar la locució *com que*, la qual se sol usar en aquells casos en què l'oració subordinada precedeix la principal: *Com que no es troba bé, s'ha hagut de quedar al llit*. És amb aquesta locució que és normal i recomanable de resoldre moltes construccions que en castellà es resolen amb un infinitiu precedit per la contracció «al», conjunt que en català (amb la preposició *en* en lloc de la contracció *al*) no ha desenvolupat un valor causal tan marcat com en castellà. No diríem, doncs, *En haver-hi tanta gent, no ens vam poder veure* (traduint «Al haber tanta gent, no...»), sinó més aviat, *Com que hi havia tanta gent, no ens vam poder veure*.

Però, en aquestes construccions, amb el mateix valor que la locució *com que* es pot usar també, si es vol, la conjunció *perquè*, que és la que té una aplicació més general. No és, de fet, un ús gaire habitual —amb la subordinada precedint la principal— especialment a l'inici d'un discurs o d'un dels seus períodes, perquè sol indicar un èmfasi que ve determinat pel que s'ha dit anteriorment. En trobem, però, bons exemples en la llengua literària, com en els textos en prosa de J.V. Foix: *Perquè han ullprès la pubilla del Mas, tocant al riu, els bous de la llaurada, quan ella els mira, s'aixequen nou pams de terra. Perquè era el seu sant, l'Emília ha cenyit l'embull de ca-*

*bells que li enfosqueix els ulls, amb una llacada de vellut vermell. Perquè les fadrines del Raval ja no es pinten, els joves passen les hores mirant el mar. Però Foix recorre també, en els mateixos casos, a la locució *com que*: *Com que les velles feïlles del carrer que dona al Cau del Llop conjecturen senyals imminents al cel, tothom, al veïnat, té por*. I ens cal preguntar-nos tot seguit: en els exemples transcrits, ¿perquè i *com que* són intercanviables? Sembla ben evident que sí, i l'única diferència perceptible diríem que és un major èmfasi en el primer cas.*

Tanmateix, *perquè* té unes possibilitats sintàctiques més àmplies que *com que*, fins i tot en construccions com les que ens ocupen. Ho podem veure, per exemple, en un altre text del mateix Foix, en què trobem dues proposicions causals coordinades, la segona d'elles amb l'oració principal sobreentesa, cosa que obliga necessàriament a l'ús de la conjunció *perquè*: *Però, perquè dius el vestit carmesí te'n rius. I perquè, amb la teva perfídia, has substituït l'amant pel tramoista*. En canvi, en certes oracions que podríem anomenar suspensives, en què la principal es deixa en suspens perquè ja s'ha dit abans a càrrec d'un interlocutor (cosa que vol dir que aquestes oracions són pròpies dels diàlegs), cal recórrer forçosament a *com que*: *Gairebé havia perdut la veu.- Com que sempre beu coses fredes...*

Albert Jané